רבי יהודה סבר מקום שמתכפרין בו פעם אחת בשנה ור' נחמיה סבר דברים המתכפרין בהן פעם אחת בשנה אטו לר' יהודה מקום כתיב אלא היינו טעמיה דרבי יהודה כתיב זאת וכתיב אחת חד למעוטי בגדי לבן מבחוץ וחד למעוטי בגדי זהב ור' נחמיה חד למעוטי בגדי זהב וחד למעוטי שירים דלא מעכבי ור' יהודה אי מעכבי מעכבי ואי לא מעכבי לא מעכבי [א]כדתניא [1]וכלה מכפר את הקודש אם כפר כלה ואם לא כפר לא כלה דברי ר' [ב]עקיבא אמר לו ר' יהודה מפני מה לא נאמר אם כלה כפר ואם לא כלה לא כפר שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה ולא כלום [ג]ואמרינן מאי בינייהו רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר משמעות דורשין א] איכא בינייהו וחד אמר [ד]שירים מעכבי איכא בינייהו ומי אמר ר' יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן [ה]תנא ר' נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי קשיא אמר [ו]רבי חנינא [א]קטורת שחפנה קודם שחיטתו של פר לא עשה ולא כלום כמאן דלא כר' יהודה דאי ר' יהודה האמר כי כתיבא חוקה בדברים הנעשים בבגדי לבן מבפנים הוא דכתיבא אפי' תימא ר' יהודה [ב]צורך פנים כפנים דמי תנן אם עד שלא גמר מתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור ויזה בתחילה מבפנים ואם איתא יחזור ויחפון מבעי ליה

בקטורת

רבי יהודה סבר. אמקום שכפרתו אחת בשנה כתיבא חוקה אבל אהיכל ואעזרות אפי' דברים הנעשים בבגדי לבן שאין כפרתן בכהן גדול אלא אחת בשנה לא כתיבא חוקה: **דברים המתכפרים בהן אחת בשנה.** בין אמקום בין אבגדים: **כתיב זאת.** משמע חוקה על זאת כתובה ולא על אחרת: **למעוטי שירים.** שפיכת שירים דלא מעכבי דבר המאוחר להם אם הקדימו להם ואע"פ שהן נעשין בבגדי לבן אין סדרן מעכב: **ור' יהודה אי מעכבי.** שאר דברים הנעשים בבגדי לבן מבחוץ בכסדרן מעכבי אף שירים כסדרן: **ואי לא מעכבי.** שאר דברים הנעשים בבגדי לבן לא מעכבי הני דאינהו נמי עבודה המעכבת כפרה היא ומאי חזית למעוטה: **כדתניא.** דלרבי יהודה שירים מעכבי כפרה כשאר המתנות אי עקר להו לגמרי הלכך אי חוקה אשארא כתיבא אדידהו נמי כתיבא: **מפני מה לא נאמר.** מי מעכב על ידינו שלא נדרוש בלשון זה אם כלה כפר ואם לא כלה לא כפר: **ואמרינן.** באיזהו מקומן (זבחים דף נג:): **משמעות דורשין.** מר משמע ליה הכי ומר משמע ליה הכי: **שירים מעכבי איכא בינייהו.** רבי עקיבא סבר שירים לא מעכבי והכי קאמר אם כפר עיקר המתנות כלה ואפי' לא שפך שירים ורבי יהודה סבר מעכבי והכי קאמר אם כלה הכל אז כפר ואם לא (א) כפר הכל אין הכפרה של מתנות כפרה: **ומי אמר רבי יוחנן הכי.** לרבי נחמיה שירים לא מעכבי דקאמרינן לעיל שניהן מקרא אחד דרשו ומסקנא לר' נחמיה חד למעוטי שירים דלא מעכבי: **והאמר רבי יוחנן.** במסכת זבחים בפרק השוחט והמעלה בחוץ (שם קיא.) תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי דקאמר רבי נחמיה התם שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב אלמא עבודה הן בפנים וקרינן בהו (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא יביאנו וגו' ונכרת: **יביא דם אחר ויתחיל.** והרי כבר נקטר הקטורת וזה שוחט פר [ז]:

בקטורת

תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי. משמע דוקא משום דמעכבי הא אי לא מעכבי לא מיחייב עלייהו בחוץ ותימה דמשמע בזבחים פרק בית שמאי (דף לט.) דרבי נחמיה בשירים החיצונים איירי והתם מייתי ברייתא דמים הנשפכים לאמה אין חייבין עליהן בחוץ ואין מחשבה פוסלת בהן ואין טעון כיבוס ופריך ליפלוג וליתני בדידה אפילו בדמים כשירים בשלש מתנות שבחטאת דאין טעון כיבוס ואין מחשבה פוסלת בהן ואין חייבין עליהן בחוץ ומשני הא מני רבי נחמיה היא דאמר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב ולא מיתני ליה תלתא פטורי בהדי תלתא חיובי אלמא לרבי נחמיה שלשה מתנות שבחטאת אין טעון כיבוס ואין מחשבה פוסלת בהן א"כ הוא הדין נמי דלא מעכבי ואפי' הכי הקריבן בחוץ חייב אם כן הוא הדין שירים אע"ג דלא מעכבי ליחייב עלייהו בחוץ ועוד איך יתכן זה דלרבי נחמיה שלשה מתנות שבחטאת לא מעכבי ושירים מעכבי ועוד דמשמע בריש פרק בית שמאי (שם לח.) ולעיל בפ"ק (דף טו.) דלא מלינו דמים שחציין למטה וחציין למעלה בחד מקום שיהו מעכבין ולפי זה הרי מלינו לרבי נחמיה ועוד הקשה רבינו יעקב מאורליינ"ש דבפרק בית שמאי (גז"ש) משמע דבחיצונים איירי ובפרק השוחט והמעלה (שם דף קיא.) אמרינן והשתא דאמר רב אדא בר אהבה מחלוקת בשירים הפנימים אבל בשירים החיצונים דברי הכל אין מעכבין כי קאמר ר' נחמיה בשירים הפנימים ועוד דבסוף פרק השוחט והמעלה (שם דף קיב.) גבי חטאת שקיבל דמה בשני כוסות דמוקי לה כרבי נחמיה וקאמר משל למה הדבר דומה וכו' ומוקי לה בשעיר נשיא אלמא רבי נחמיה בחיצונים איירי דומיא דשעיר נשיא מיהו הא לא קשיא דאע"ג דהמשל הוי בשעיר נשיא איכא למימר רבי נחמיה בפנימיים איירי מכל מקום שאר הקושיות תיקשי לן ואין לתרץ דסוגיא דריש פרק בית שמאי (שם דף לח:) דלא כרבי יוחנן כיון דבפרק השוחט והמעלה (שם קיא.) במסקנא מיתוקמא מילתא דרבי יוחנן בתר דאמר רב אדא בר אהבה כו' ותירץ רבינו חיים כהן זצ"ל דה"ק רבי יוחנן תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים הפנימיים מעכבין ואילו היה עושה אותן בחוץ חייב א"כ יש לחייב בחיצונים בחוץ אע"ג דלא מעכבין דגמרינן מאיברים ופדרים דאי פרכת מה לאברים ופדרים שכן תחילת עבודה שירים הפנימיים יוכיחו ואי פרכת מה לשירים הפנימיים שכן מעכבין איברים ופדרים יוכיחו ולא נהירא לריצב"א דהיכי קאמר שירים הפנימיים יוכיחו שהן סוף עבודה והלא תחילת עבודה קורא אותם בהשוחט והמעלה למאן דאמר פנימיים מעכבי על כן פירש ריצב"א דלמסקנא דמסקינן דשירים החיצונים לרבי נחמיה לא מעכבי ה"פ תנא רבי נחמיה כדברי האומר שיריים הפנימיים מעכבין וכיון דמעכבין מסתבר לעשות חיצונים כמו תחילת עבודה לכל הפחות ולדמות לאיברים ופדרים דכיון דרחמנא אחשבינהו כולי האי לפנימיים דמעכבי יש לנו לעשות חיצונים כתחילת עבודה כיון דלא הוו במקום המתנות אלא ע"ג אצטבת היסוד הוו להו תחלת עבודה אחרת ואין סוף עבודה ראשונה ואע"ג דלא מעכבי חייב עליהם בחוץ מידי דהוה אאברים ופדרים דלא מעכבי וחייבין עליהם בחוץ והיינו דאמר פרק בית שמאי (דף לח:) אימור דשמעת ליה לרבי נחמיה לענין העלאה בחוץ מידי דהוה אאיברים ופדרים דמאיברים ופדרים לחודייהו יליף כדפרישית ואע"ג דפרכיה רבי עקיבא לא אם אמרת באיברים ופדרים שכן תחילת עבודה ולא אהדר ליה ולא מידי היינו משום דלא צריך דפירכא דר' עקיבא לא הויא פירכא אלא אליבא דנפשיה דקסבר שירים הפנימיים אינן מעכבין והא דפריך ליה מעיקרא נמי רבי עקיבא והלא שירי הדם שירי מצוה הן אליבא דנפשיה קאמר פי' אפילו בפנימיים ורבי נחמיה השיבו איברים ופדרים יוכיחו ולדבריו דרבי עקיבא קאמר כדמפרש התם ולא לגמרי לדבריו דאפי' לדברי עצמו צריך ראיה מאיברים ופדרים אלא בהא הוא לדבריו דמשמע דמודי ליה במאי דקרי ליה שירי מצוה ואיהו לא ס"ל הכי אלא ס"ל דפנימיים מעכבין ומינייהו יליף חיצונים לחייב בחוץ כדפרי' והשתא אתי שפיר דקתני שירי הדם סתמא במתני' ובברייתא דחייב דמשמע דבכולהו מחייב ר' נחמיה ומאותו טעם שפירש' דתחילת עבודה חשיב לחייב בחוץ וגמרינן להו מאיברים לפי שאינן במקום תחילת המתנות אלא על גב היסוד מההוא טעמא הוה ס"ד מעיקרא דמעכבין חיצונים דאם לא כן מאיזה טעם הוה סבור לומר דמעכבי מקמי דאייתי מילתא דרב אדא והוה ס"ד דאפילו חיצונים מעכבי והא ליכא קרא אלא בפנימיים וכלה מכפר אם כלה כפר אלא ע"כ מטעמא דפרישית ור"ת פירש בע"א וקשה טובא לפי' לכן לא כתבתיו ובזבחים פרק בית שמאי (גז"ש) מפורש בתוספות: [ח]**וכפר את מקדש הקודש זה לפני ולפנים.** פרש"י אטומאה דלפני ולפנים ולא נהירא דהא אמתנות דלפני ולפנים ודהיכל מייתי לה לומר דכל מתנות דלפני ולפנים חדא חשיבי דאם נשפך הדם קודם שגמר כל מתנות לפני ולפנים מביא פר אחר ומתחיל בתחילה אלא י"ל לענין נשפך הדם קאמר זה לפני ולפנים דכולהו כחדא מתנה חשיבי דהיכל כחדא מתנה וכן דמזבח מיהו נוכל ליישב פירוש רש"י דה"ק זה לפני ולפנים דמתנות דלפני ולפנים חדא חשיבי ומכפר על טומאה שאירעה שם וכן בהיכל חדא חשיבי ומכפר על טומאה שאירעה בהיכל מזבח כמשמעו חדא חשיבי ומכפר על שנטמא בפנים ולא שהה כשיעור השתחויה ועבד עבודה ומשום דפשטיה דקרא איירי בכפרה שמכפר על מקדש הקודש על הכהנים ועל עם הקהל כו' על כן פירש רש"י כן:

דברי

עין משפט נר מצוה

צב א ב מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְכִלָּה מִכַּפֵּר אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת הַשָּׂעִיר הֶחָי: ויקרא טז כ

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' חד אמר משמעות דורשין. נ"ב עש"י דללשון זה לכ"ע שיריים לא מעכבי ולמד כן מרש"י בזבחים דף נג ע"ב:

רבינו חננאל

ר' יהודה סבר [א] זאת חקה היא כלומר זו עבודה שבפנים אם שינה מעכב, דכי כתיבה חוקת עולם אהא כתיבה, אבל עבודה שבחוץ אפילו בבגדי לבן אחת בשנה נמי, כלומר עבודה שאינה כשירה אלא פעם אחת בשנה, והיא עבודה בבגדי לבן, למעוטי עבודה הנעשית בבגדי זהב שאינה אחת בשנה. ור' נחמיה חד למעוטי בגדי זהב וחד למעוטי שירי הדם שאם איחר או שינה שפיכתם על היסוד לא מעכבי. ואקשינן ומי א"ר יוחנן דר' נחמיה סבר שירי הדם לא מעכבי, והתנן בשחיטת קדשים פרק השוחט והמעלה בחוץ חייב, ר' נחמיה אומר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב, וא"ר יוחנן בגמרא ר' נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי תני לה להא מתניתין. ועלתה בקשיא לר' יוחנן מדבריו על דבריו, דמוקים ליה לר' נחמיה הכא [ד]סבר שירים לא מעכבי, והתם קאמר בהדיא דר' נחמיה סבר כמאן דאמר שירים מעכבי. [ב] ומותבינן התם למאן דאמר כר' עקיבא סבר קרבו נסכים במדבר מיתיבי שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב דברי ר' נחמיה, א"ל ר' עקיבא והלא שירי הדם שירי מצוה הן, א"ל הקטר חלבים יוכיחו, שהן שירי מצוה, פירוש שכבר הקדימו זריקת הדם, והמקריבו בחוץ חייב. א"ל לא אם אמרת בהקטר חלבים שהן תחלת עבודה, תאמר בשירי הדם שהן סוף עבודה. כלומר, כבר נזרק מן הדם הזה בעצמו ואילו נשארו. ואם איתא נסכים נמי תחלת עבודה נינהו. תיובתא. ואסיקנא התם כי קתני ר' נחמיה חייב בשירים הפנימים והא בשירים החיצונים ולדברי ר' עקיבא קאמר. ור' יהודה שירים אי מעכבי ואי לא מעכבי לא מעכבי מהך קרא נפקא, וכלה מכפר את הקודש, אם כיפר כילה ואם לא כיפר לא כילה דברי ר' עקיבא. א"ל ר' יהודה מפני מה לא נאמר אם כילה כיפר שאם חיסר אחת מכל המתנות לא עשה כלום. חד אמר משמעות דורשין איכא בינייהו והוא אומר כך פירוש זה הפסוק וזה אומר כך פירושו, אבל לדברי הכל שירים לא מעכבי. (ולמאן דא') [וחד אמר] שירים מעכבי איכא בינייהו, לר' עקיבא דסבר שירים לא מעכבי, ור' יהודה סבר מעכבי, דהא בהדיא קתני שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום. דייקינן מינה דשירים מעכבי. א"ר חנינא קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום, [כמאן], דלא כר' יהודה דהא שחיטת הפר עבודת חוץ היא ולא מוקים ר' יהודה ואמר כי כתיבה חוקה אלא בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים, אבל עבודת חוץ לית בה חוקה. ופרקינן אפי' תימא ר' יהודה צורך פנים כלפנים הוא, ושחיטה צורך פנים הוא, ושחיטה פנים הוא. ואקשינן על ר' חנינא דאמר קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום, תנן ואם עד שלא גמר מתנות שבפנים נשפך הדם כו'. ומשני האי תנא בפר קא מיירי, בקטורת לא קא מיירי.

מסורת הש"ס

א) זבחים מ. נג:, ב) [ילקוט איתא דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה מפני מה וכו'], ג) [שם נג:], ד) [מנחות טז:], ה) זבחים נב: קיא., ו) [לעיל מט.], ז) עיין רש"י לעיל דף מ. ד"ה פר, ח) שייך לדף סא.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שירים כו' ואם לא כלה הכל אין הכפרה וכו':

מוסף רש"י

וכלה מכפר את הקודש. קרא יתירא הוא דלא הוה ליה למיכתב אלא והקריב את השעיר החי (זבחים מ.). **אם כיפר.** כפרה המעכבת בשאר מקומות כגון מתנת הדמים מתן שבע ומתן ד', **כילה.** אע"פ שלא שפך שירים ליסוד מזבח חיצון (שם). **מפני מה לא נאמר.** נדרוש המקרא כסדר מכתבו ונאמר אם כילה הכל אפילו שפיכת שירים כיפר (שם). **משמעות דורשין איכא בינייהו.** תרוייהו ללמד על המתנות שמעכבות קאמרי, אלא מר משמע ליה הכי ומר משמע ליה הכי, ר' עקיבא משמע ליה מדסיפא לרישא מדריש בכפרה, דהיינו במתנות תלויה השלמה ושירים לא מעכבי, ור' יהודה נמי שירים לא מעכבי אית ליה וה"ק מ"ט תדרשיה הכי דהשתא לא שמעינן מינה שכל מתנותיו מעכבות דאיכא למימר בכפרת מתנה אחת קאמר דומיא לחטאות החיצונות, אלא דרוש הכי אם כלה הכל כמה שכתב הוא דכיפר ואם לא כלה כל מה שבענין לא כיפר, ולמדנו שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום ושירים לא מעכבי שאינן אמורין בענין זה דגבי פר כהן משיח הוא דאיתרבי פר יום הכיפורים לשירים, ולר' יהודה איצטריך למילף עיכוב מתנות מהכא משום דאמר כי כתיבא חוקה בדברים הנעשים בבגדי לבן לפני ולפנים הוא דכתיב (זבחים נב:). **שירים מעכבי איכא בינייהו.** ולר' עקיבא לא מעכבי וה"ק אם כיפר מה שאמור בענין כלה, דכתיב חוקה לעיכובא, אבל שירים שאינה אמור בענין לא מעכבא, ואתא ר' יהודה למימר אם כלה כל גופי עבודותיו ואף המלמדין לו ממקום אחר כיפר ואם לא כלה לא כיפר, שאם חיסר אחת מכל המתנות כו' ואפילו במתן יסוד משמע (שם). **לא עשה ולא כלום.** שכן סדר העבודות (לעיל מט.).

תוס' ישנים

מהערופה ואיכא למידרש מגופא דקרא ומיתורא דה' ומסמיכת התיבות. מ"ר. חד למעוטי מנותר וחד למעוטי מטומאה. הקשה ה"ר אלחנן למה לי תרי קראי [ליכתוב] חד למעוטי נותר וטומאה נילף קדש קדש מנותר, (והא) [והך] ג"ש ילפינן בפרק בית שמאי [מה, א] ובכמה דוכתי, ואין לומר דלא ניתנה הך ג"ש לקולא דהא קדשי גוים מימעטי התם בהך ג"ש בפרק ב"ש. ואומר רבינו דילפינן בפרק בית שמאי (הכא) [חיוב] טומאה בדברים שאין בהם פיגול מאשר יקדישו ויליף נמי התם נותר מטומאה לחומרא ולא מפיגול, והילכך אי לאו כתיב הכא אלא חדא מיעוטא הוה מוקמינא ליה בנותר דלא נילף מטומאה אבל בטומאה גופה דכתיב בה(ו) ריבויא הוה מחייבינן ולכך צריך תרי מיעוטי. מ"ר. **אבל בדברים הנעשים בבגדי זהב מבחוץ.** פי' רש"י כגון הקדים הוצאת כף ומחתה לאילו ואיל עם. הקשה ריב"א (ו)א"כ לא משכחת להו אלא ג' טבילות וחמשה קידושין כדאמרינן לעיל בפרק הממונה [לב, א] כל הפרשה כולה נאמרה כסדר. מיהו בפרק הממונה קאמר דכהן גדול שלא קידש וטבל בין עבודה לעבודה לא מחיל אלא בשחרית בלבד. ועוד תימה קצת שהרי עושה עבודות בפנים שלא כסדרן שעושה הוצאת כף ומחתה קודם אילו ואיל העם ולעיל (בפרקין) [במכילתין מ, א] אמרינן דאי [א]קדים מתנות דפר בהיכל מקמי מתנות דשעיר בפנים חוקה כתיב ביה, והכי נמי הקדים עבודת פנים שלא כדין. וי"ל דבהקדמת עבודת פנים אין לחוש, כמו מתנות דפר דעבדינהו לפני הגרלה דלא מעכב הסדר אע"ג דגוף הגרלה מעכבת לאיכא דאמרי דלעיל. אי נמי הוצאת כף ומחתה לא חמירא כשאר עבודת פנים שאינה לכפר, וכי כתיבא חוקה גבי כפרה כתיבא. מיהו בתוס (דאין) [דחיק] [רש"י] שהיה יכול לפרש בשאר עבודות שנעשין בבגדי זהב מבחוץ. מ"ר.

וחד למעוטי שירים דלא מעכבי. פי' רש"י דלא מעכבי סדרן. ואין נראה דהא אינהו גופייהו לא מעכבי לר' נחמיה מדפריך (לוקמה) [לקמן] והא ר' יוחנן תנא (לדברי) [ר' נחמיה כדברי] האומר שיריים מעכבין, ואם כפירוש רש"י מה פריך הא מודה ר' נחמיה דאינהו גופייהו מעכבי, אלא דסדרן לא מעכב. אלא י"ל דלא מעכבי כלל לר' נחמיה. מ"ר. **אי מעכבי מעכבי ואי לא כו'.** כלומר דמהאי קרא ליכא למישמע מיניה מידי דלאו להכי הוא דאתא. מיהו לא ידעינן לר' יהודה אי שירים מעכבי או לא דפלוגתא דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי בסמוך היא אליבא דר' יהודה [ו]לא איפשיטא לן סברא דר' יהודה לר' יוחנן דהכא.

א) לשון רבינו הוא משולל הבנה קצת ונראה דצ"ל ר"י סבר זאת חוקה מיעוטא הוא כלומר וכו' אפילו בגדי לבן אחת בשנה נמי מיעוטא היא כלומר עבודה וכו'. ב) לפנינו שם בזבחים ליתא כלל כהך ליסנא ע"ש וגירסת רבינו שם צ"ע רב.